

N:o 35.

Ank. till Riksd. kansli den 22 mars 1901, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående införande i konkurslagen af bestämmelse, att handlingar i konkursmål må kunna med allmänna posten till rätten, domaren eller rättens ombudsman insändas.

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 149, anför herr *Th. af Callerholm*:

»Ifrån den af ålder gällande grundsats, att den, som vill påkalla någon offentlig myndighets åtgärd, i allmänhet har att sjelf eller genom annan person direkt till den myndighet, hvars embetsåtgärd han har för afsigt att anlita, ingifva sin skriftliga inlaga eller låta dylik inlaga till myndigheten aflemnas, hafva på senare tider åtskilliga afvikelser blifvit till obestridd båtнад för den rättssökande allmänheten medgifna.

Sålunda har genom två särskilda kongl. förordningar af den 12 juni 1885 förordnats, att såväl i kommunala mål och fattigvårdsmål som ock i mål och ärenden i öfrigt, hvilka tillhöra statsdepartements och förvaltande myndighets pröfning, det må vara part eller sökande tillåtet att, under iakttagande af vederbörlig tid och ordning, på eget äfventyr insända ansökningar, besvär och andra handlingar i betaldt bref med allmänna posten; och enahanda bestämmelse återfinnes äfven i gällande kongl. förordning angående bevilning af fast egendom samt af inkomst m. m.

Att den lättnad i fråga om handlingars ingifvande, som medgifvits
Bih. till Riksd. Prot. 1901. 7 Saml. 27 Häft. (N:o 35.)

rättssökande hos administrativa myndigheter, ansetts kunna utsträckas äfven till domstolarne, synes af Kongl. Maj:ts för innevarande års Riksdag framlagda proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar af rättegångsbalken, enligt hvilket förslag det skulle stå part öppet att insända förklaring i besvärsmål såväl till rikets hofrätter som till Kongl. Maj:t i betaldt bref med allmänna posten.

Då det torde vara stäldt utom allt tvifvel, att de lindringar i besvär och omkostnader, som redan kommit eller föreslagits kunna komma rättssökande till del hos administrativa myndigheter och öfverdomstolar, med fördel borde kunna i åtminstone någon mån vinna tillämpning äfven vid underdomstolarne i riket, har jag härmed velat fästa uppmärksamheten vid ett område af underdomstolarnes verksamhet, der dessa lindringar synas mig böra företrädesvis ifrågakomma, helst det här vid lag mindre gäller att i lag införa ett nytt stadgande än att lagfästa en sedan länge i vidsträckt måtto utan olägenhet tillämpad praxis. I gällande konkurslag af den 18 september 1862 finnes nemligen föreskrifvet, att handlingar i konkursmål skola ingifvas, vare sig det sker till rätten, domaren eller rättens ombudsman, hvarjemte i fråga om bevakningsinlagor särskildt säges, att de kunna före inställedagen till rätten eller domaren aflemnas. Emellertid har det blifvit allt mer och mer vanligt, att i synnerhet bevakningsinlagor, men äfven andra handlingar i konkursmål insändas med allmänna posten till rätten i stad eller domaren på landet, och i de flesta fall torde äfven rätten eller domaren anse sig oförhindrad att egna sålunda insända handlingar samma behandling, som hade de blifvit ingifna eller aflemnade, men någon bestämd föreskrift härom finnes icke, utan tvärt om torde den domstol eller domare, som toge sig före att utan åtgärd lemna en med allmänna posten honom tillhandakommen handling, för sitt tillvägagående hafva bättre stöd i gällande lagstiftning än den, som upptager handlingen till laglikmätig behandling. Att ett dylikt sakernas tillstånd, der rättssökande visserligen kunna redan nu beredas åtskillig lättnad i besvär och kostnad, men härför äro beroende af rättens eller domarens vid sidan af lagen visade, på förhand icke med visshet beräkneliga tillmötesgående, är mindre tillfredsställande, lärer ligga i öppen dag; och då den praxis i fråga om insändande af handlingar i konkursmål med allmänna posten, som allt mer utvecklats sig, enligt min uppfattning medfört afsevärda fördelar utan någon nämnvärd olägenhet, har det förekommit mig synnerligen önskvärdt, att denna praxis vunne godkännande medelst införande af ett stadgande i konkurslagen, att handlingar i konkursmål må i betaldt bref med allmänna posten få till ve-

derbörande insändas, hvilket stadgande synes mig lämpligast kunna insättas såsom tillägg till 141 § nämnda lag.

Då något skäl icke torde förefinnas att från rätten att med posten insända handlingar i konkursmål undantaga sådana, som skola till rättens ombudsman ingifvas, tillåter jag mig vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte för sin del besluta ett tillägg till 141 § konkurslagen den 18 september 1862 af följande lydelse:

Handlingar i konkursmål må ock i betaldt bref med allmänna posten till rätten, domaren eller rättens ombudsman insändas.»

Det ämne, som i förevarande motion upptagits till behandling, har redan förut, ehuru i inskräntare omfång, varit föremål för Riksdagens pröfning.

Vid 1894 års riksdag väcktes sålunda af enskild motionär förslag om ändring af 71 § konkurslagen i syfte, att deri omförmälda jäfsanmärkningar mot bevakade fordringar skulle få med allmänna posten till rätten eller domaren insändas. Motionen afstyrktes emellertid af lagutskottet på den grund, bland andra, att det icke vore lämpligt att vidtaga den ifrågasatta ändringen i 71 §, under det att andra i konkurslagen förekommande bestämmelser om aflemnande af handlingar till rätten eller domaren, såsom t. ex. stadgandet i 69 § i fråga om bevakningshandlingar, komme att kvarstå oförändrade. Motionen blef också af båda kamrarna afslagen.

Vid 1896 års riksdag upptogs frågan å nyo, denna gång i något vidsträcktare omfattning. Den då väckta motionen afsåg nemligen, att såväl bevakningshandlingar som anmärkningsskrifter skulle få i betaldt bref med allmänna posten insändas till rätten eller domaren. Lagutskottet tillstyrkte nu skrifvelse till Konungen i motionens syfte, och Riksdagen biföll utskottets hemställan. I sin skrifvelse framhöll Riksdagen, hurusom enligt Riksdagens uppfattning stadgandena i konkurslagens 69 och 71 §§ icke kunde gifvas annan tolkning än att den, som ville bevaka fordran eller mot bevakad fordran framställa anmärkning, måste sjelf eller genom ombud aflemna skrifvelse derom till vederbörande domare eller domstol. Det vore visserligen icke för Riksdagen obekant, att domare emottoge bevakningar och anmärkningsskrifter, hvilka blifvit i behörig tid med posten insända, såsom om de i laga ordning ingifvits, men detta förfarande ansåge Riksdagen

gen hafva sin grund uteslutande i ett tillmötesgående mot parterna och icke under några omständigheter åligga domaren såsom tjenstepligt. Ett sådant förfaringssätt hade emellertid enligt Riksdagens åsigt goda skäl för sig. Det syntes nemligen Riksdagen klart, att det för den rättssökande ofta kunde vara förenadt med stora svårigheter, ja, hardt när omöjligt att personligen infinna sig, och äfven om parten för sådant fall vore hänvisad till begagnande af ombud, vore ett dylikt förfarande förenadt med åtskilliga olägenheter, såsom besvär för anskaffande af ombud, omkostnader, osäkerhet att ombudet med noggrannhet fullgjorde uppdraget, och dylikt. Dessa och liknande olägenheter skulle undanrödjas genom det af motionären föreslagna förfaringssättet — ett förfaringssätt, som redan tillämpades hos administrativa myndigheter. Genom tvenne kongl. förordningar den 12 juni 1885 vore nemligen stadgadt, att part finge, under iakttagande för öfrigt af vederbörlig tid och ordning, på eget äfventyr till statsdepartement och förvaltande myndigheter insända ansökningar, besvär och andra handlingar i betaldt bref med allmänna posten. Enligt hvad Riksdagen erfarit, hade denna anordning icke föranlett några olägenheter, utan tvärt om visat sig i alla afseenden förmånlig. Riksdagen funne därför syftet i den väckta motionen synnerligen beaktansvärdt. Dock hyste Riksdagen någon tvekan, huruvida det föreslagna förfaringssättet vore lämpligt beträffande anmärkningsskrift, men ansåge deremot, att en ändring i angifven riktning påkallades jemväl beträffande andra i konkurslagen förekommande bestämmelser om aflemnande af handlingar till rätten eller domaren, såsom t. ex. stadgandena i 80 § om efterbevakningar, i 86 § i fråga om edgångsyrkande och i 88 § om edgångsbevis. Riksdagen anhöll sålunda, att Kongl. Maj:t, efter utredning i hvilken omfattning handlingar i konkursmål kunde i de af motionären angifna hänseenden i betaldt bref med allmänna posten till rätten eller domaren insändas, måtte för Riksdagen framlägga förslag till de lagändringar i detta syfte, som kunde anses böra vidtagas.

Med anledning af denna skrivelse utarbetades inom lagbyrån ett förslag i ämnet, hvilket gick derpå ut att till 142 § konkurslagen foga ett så lydande tillägg: »Part vare tillåtet att med allmänna posten i betaldt bref till rätten eller domaren insända följande handlingar, nemligen: bevis att borgenärs ansökan om konkurs blifvit galdenär delgifven; bevakningsinlaga, så vidt fråga ej är om efterbevakning; anmärkning emot bevakad fordran; yrkande att fordran skall med ed fästas; bevis om delgifning af föreläggande, som i anledning af sådant yrkande meddelats; anmälan att hinder mött för sagda delgifning eller för edens

afläggande; bevis att eden blifvit aflagd; jäf emot sådant bevis; samt skrift, deri borgenär bestrider fastställelse af ackord; och skall handling, som blifvit sålunda insänd, anses ingifven å tid, då den emottagits af den, till hvilken handlingen enligt lag bör aflemnas.»

Såsom af det ofvan återgifna tillägget framgår, innebär detsamma ej rätt för part att anlita allmänna posten i alla de fall, då handlingar i konkursmål skola tillställas rätten eller domaren. Den begränsning härutinnan, som i förslaget iakttagits, motiverades af lagbyrån medelst en hänvisning dertill, att i vissa fall, t. ex. då konkurs sökes af borgenär eller gäldenär, då förklaring öfver borgenärs konkursansökan ingifves af gäldenär, då borgenärens beslut öfverklagas eller utdelningsförslag klandras, då ackordsförslag framställes och då nedläggande af konkurs begäres, äro så viktiga intressen i fråga eller påkallas så omfattande åtgärder, att tillfälle bör beredas domaren eller den, som i hans ställe handlägger ärendet, att af parten sjelf eller den person, som för parten ingifver handling, inhemta möjligen erforderliga upplysningar eller åtminstone att förskaffa sig full visshet derom, att inlagan är af behörig person aflemnad. Motsvarande behof ansågs föreligga äfven då borgenär efter inställelsedagen bevakar fordran.

Efter utskottets uppfattning skulle ett antagande af ofvanberörda tillägg till 142 § konkurslagen innebära en tillfredsställande lösning af den fråga, som i nu föreliggande motion omhandlas.

Att, såsom motionären ifrågasatt, medgifva parten att i alla de fall, då handlingar i konkursmål skola till rätten eller domaren ingifvas, insända handlingarne med allmänna posten, synes utskottet på de af lagbyrån anförda skäl icke vara tillrådligt, och hvad angår motionärens förslag om rätt för part att till rättens ombudsman insända handling, som skall till denne enligt lag ingifvas, anser utskottet betänkligheter deremot möta. Sådant ingifvande föreskrifves i konkurslagen endast beträffande ett slag af handlingar, nemligen skriftligt svaromål af borgenär, mot hvars fordringsanspråk jäf blifvit framställt. Att beträffande dylikt svaromål, hvilket skall ingifvas vid den sammankomst, som enligt 74 § konkurslagen skall hållas inför rättens ombudsman, medgifva, att detsamma finge med posten insändas, anser utskottet ej lämpligt, all denstund ändamålet med nämnda sammankomst — åvägbringande af förlikning angående tvistiga fordringsanspråk — ofta skulle förfelas derigenom att part icke personligen eller genom ombud komme tillstädes.

Utskottet vill slutligen upplysa, att förenämnda, inom lagbyrån utarbetade lagförslag blifvit i sammanhang med förslag till lag om domsagas kansli och andra dermed sammanhängande författningar

underkastadt granskning inför högsta domstolen och dervid lemnats utan anmärkning.

Under åberopande af det ofvan anförda, får utskottet alltså hemställa,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motion, ville för sin del antaga följande

Lag

angående ändrad lydelse af 142 § konkurslagen.

Härigenom förordnas, att 142 § konkurslagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Då i stad rättegångsdag ej är, och någon ej finnes satt att å rättens vägnar inlagor emottaga, må ansökningar och andra skrifter, som enligt denna lag skola till rätten ingifvas, aflemnas till rättens ordförande.

Part vare tillåtet att med allmänna posten i betaldt bref till rätten eller domaren insända följande handlingar, nemligen: bevis att borgenärs ansökan om konkurs blifvit gäldenär delgifven; bevakningsinlaga, såvidt fråga ej är om efterbevakning; anmärkning emot bevakad fordran; yrkande att fordran skall med ed fästas; bevis om delgifning af föreläggande, som i anledning af sådant yrkande meddelats; anmälan att hinder mött för sagda delgifning eller för edens afläggande; bevis att eden blifvit aflagd; jäf emot sådant bevis; samt skrift, deri borgenär bestrider fastställelse af ackord; och skall handling, som blifvit sålunda insänd, anses ingifven å tid, då den emottagits af den, till hvilken handlingen enligt lag bör aflemnas.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1902.

Stockholm den 22 mars 1901.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.